

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 17.10.2022

Erkan BAŞ
İstanbul Milletvekili

Bartın ilinin Amasra ilçesinde bulunan Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Amasra Müessesesi Müdürlüğü'ne bağlı maden ocağında 14 Ekim Cuma günü saat 18.15 sıralarında eksi 300 kotunda meydana gelen grizu patlaması sonucunda; patlama sırasında mesaide olan 110 işçiden 58'i kendi imkanlarıyla kurtulabilirken 41 işçi hayatını kaybetmiştir. Yaralı işçilerden 5'inin durumunun ise ağır olduğu bilinmektedir.

1. Sayıştay'ın 2018 ve 2019 TTK Denetleme Raporları'nda patlamanın gerçekleştiği maden işletmesinde olması gerekenden çok daha az vasıflı işçi istihdam edildiği, bu durumun üretimi ve iş güvenliğini etkilediği *"Ocaktaki üretimin, su tahliyesinin, hayati önem arz eden havalandırmanın devamlılığı, merkezi gaz izleme servisi tarafından 24 saat takip edilmesi gereken tehlikeli gazların ölçülmesi için sürekli değişen şartlara göre gerekli sistemlerin kurulması, bu sistemlerin arıza ve bakım çalışmalarının eksiksiz ve zamanında yapılabilmesi, bu durumun gerek işçi sağlığı ve iş güvenliği gerekse üretimin sürekliliği açısından olumsuz sonuçlara sebep olmaması için Müessesenin, hazırlık, tamir tarama, bakım onarım, elektro-mekanik vb. işçi noksanlıkları bir an önce giderilmelidir"* ifadeleriyle belirtilmektedir. Bu konuda ilgili birimler hangi tedbirleri almışlardır? Dikkat çekilen nitelikli personel eksikliği giderilmiş midir?
2. 41 maden işçisinin hayatını kaybetmesine neden olan kazada yukarıda belirtilen hayati sistemlerdeki aksamaların rolü var mıdır? Burada belirtilen sorunlarla ilgili olarak Çalışma Bakanlığı müfettişlerinin gerçekleştirdikleri iş teftişleri olmuş mudur? Bu teftişlerde ulaşılan sonuçlar nelerdir? Sayıştay raporunda dikkat çekilen hususlar iş müfettişlerinin teftişlerinde de gözlenmiş midir? Gözlendi ise bahsi geçen hususlara dair yapılan işlemler nelerdir?
3. Sayıştay'ın 2019 ve 2020 yıllarında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı müfettişlerinin müesseseye gelmedikleri, denetim, teftiş yapmadıkları yönünde tespiti vardır. Aynı rapora göre yalnızca 2020 yılı içinde 164 iş kazasının meydana geldiği bir işletmede birkaç yıl boyunca teftiş yapılmamış olmasının gerekçesi nedir? Eğer teftişler yapıldıysa elde edilen bulgular nelerdir ve söz konusu bulgularla ilgili ne tür işlemler yapılmıştır?
4. O zamanki ismiyle Aile Sosyal Politikalar ve Çalışma Bakanlığı'nın madenlerde yaptığı teftişlere dair 2018 yılı genel değerlendirme raporunda; *"Yeraltı maden işyerlerinde merkezi izleme sisteminin olmaması/çalışmaması, ikinci bağlantı yolunun bulunmaması gibi konular oluşturmaktadır. Bu durum maden işletmelerinin büyük bir kısmının üretim faaliyetlerinin de düzenli olmasını sağlayacak temel güvenlik tedbirlerini almadıklarını, bu eksikliklerini teftiş sırasında tamamlamaya çalıştıklarını göstermektedir. Özellikle yeraltı madenciliğinin ilkel metotlarla yapıldığı işyerlerinde tekrarlanan iş sağlığı ve güvenliği ihmallерinin iş kazası sayısını artırması muhtemeldir"* ifadeleri yer almaktadır. Yaşanan kazada bu raporda bahsi

geçen merkezi izleme sistemlerinin olmaması/çalışmaması sorunu ne kadar etkili olmuştur? İşletmeye ait ocaklardaki izlem sistemlerinin kazadan önceki performansları hakkında bilgiler kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılacak mıdır?

5. Türkiye ILO verilerine göre; Avrupa ülkeleri ve ABD'nin çok çok üzerinde maden kazası oranlarına sahiptir. Yakın zamanda toplumun hafızasında hala canlı biçimde yerini koruyan, 301 madencinin yaşamını yitirdiği Soma Katliamı yaşanmıştır. Bu veriler ışığında Enerji Bakanlığı'nın ve Çalışma Bakanlığı'nın ilgili birimleri başta olmak üzere konuyla ilgili kamu kuruluşlarının, bürokratların ve bizzat bakanların katıldığı, madenlerdeki iş kazalarını önlemeye ilişkin, özel bir plan, bir yol haritası var mıdır? Uzmanların, sendikaların, akademinin, odaların ve yetkililerin katılımıyla uygulanabilir bir strateji ve acil eylem planı oluşturulmuş mudur? Başka ülkelerdeki kaza oranlarıyla bizdeki arasındaki aşırı orantısızlığın nedenleri üzerine araştırma yapılmış mıdır? Yapıldı ise varılan sonuçlar nelerdir? Kaza oranlarının görece düşük seyrettiği ülke deneyimlerinden yararlanmak için yapılan girişimler nelerdir?
6. Son yıllarda madenlerin özelleştirilmesi, rödovans sistemi ile çalıştırılması, az sayıda ve güvencesiz çalışanla çok üretim yapmaya dayalı iş yoğunlaştırılması uygulamaları gibi yapısal sorunlar yaratan politikaların sık yaşanan ölümlü kazaların ortaya çıkmasındaki rolü sorgulanmış mıdır? Bu politikalar gözden geçirilecek midir? Sayın Çalışma Bakanı Vedat Bilgin'in de altında imzası olan, üniversitelerin Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü akademisyenlerinin 2014'te Soma Maden Kazası sonrası yayınladıkları bir deklarasyonda şu ifadeler yer almaktadır: "Güvencesiz, sendikasız çalıştırma biçimlerinde ve alt işveren uygulamalarında son yıllarda yaşanan hızlı artış, işçi ölümlerinin artmasının önemli nedenleri arasındadır. Özellikle devletin maden işletmelerini özelleştirmesinin ardından madenlerde yaşanan iş kazalarında gözlenen artış, "çok tehlikeli" sınıfta yer alan maden işkolunda taşeronlaşmanın yaygınlaşması, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alındığı çalışma ortamlarının sağlanmaması büyük iş kazalarına ve çok sayıda işçinin hayatına mal olmaktadır." Çalışma Bakanı Vedat Bilgin'in de dahil olduğu ve pek çok akademisyenin dile getirdiği bu sorunun aşılması için ne tür politika değişikliklerine gidilmesi öngörülmektedir. Madencilerin kaderlerinin ölmek olduğunu söylemek Anayasa'nın devlete yüklediği sorumluluklarla bağdaşır mı? Anayasa'nın 5. maddesi devlete "kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" görevini yüklediğine göre maden kazalarını önlemek en başta Cumhurbaşkanı'nın ve hükümetin asli görevi değil midir?